

Sygn. akt III UK 238/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania W.P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N.

o wysokość kapitału początkowego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 26 września 2019 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 22 marca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

1. oddala skargę kasacyjną;

**2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się
kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu
kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. decyzją z dnia 25 listopada 2016 r. ustalił W.P. wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. w kwocie 104.056,92 zł, a decyzją z dnia 28 listopada 2016 r. odmówił wnioskodawcy

prawa do emerytury, przyjmując, że na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił on tylko 12 lat, 1 miesiąc i 7 dni pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wnioskodawca w odwołaniu od decyzji z dnia 25 listopada 2016 r. wniósł o jej zmianę, przez uwzględnienie przy ustalaniu wartości kapitału początkowego okresu zatrudnienia w Czechosłowackiej Republice Socjalistycznej od 23 września 1975 r. do 27 października 1978 r., a w odwołaniu od decyzji z dnia 28 listopada 2016 r. zarzucił, że organ rentowy niesłusznie nie zaliczył mu do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w Gminnej Spółdzielni „S.” w F. od 1 kwietnia 1981 r. do 19 września 1985 r.

Organ rentowy w odpowiedziach na odwołania wniósł o ich oddalenie.

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Z. zmienił decyzję organu rentowego z dnia 25 listopada 2016 r. i ustalił W.P. wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. w kwocie 115.016,88 zł oraz zmienił decyzję z dnia 28 listopada 2016 r. i ustalił wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 27 lipca 2016 r., a nadto zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N. na rzecz odwołującego się kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia. W.P., urodzony [...] 1956 r., do dnia 30 czerwca 2016 r. pozostawał w zatrudnieniu w A. Spółce z o.o. w L., w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku brygadzysty - montera. W dniu 4 lipca 2016 r. zgłosił w organie rentowym wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Wyłączną przyczyną odmówienia wnioskodawcy prawa do emerytury było ustalenie organu rentowego, że nie posiada on 15 lat pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od 23 września 1975 r. do 27 października 1978 r. odwołujący się stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był zatrudniony w Czechosłowackiej Republice Socjalistycznej w zakładach P., w hucie żelaza, na stanowisku pomocnika kowala. Pracował w systemie trzymianowym. Tę pracę wykonywał na podstawie skierowania opartego na postanowieniach umowy z dnia 22 stycznia 1964 r. między Komitetem Pracy i Płacy PRL a Państwową Komisją Planowania CSRS w sprawie zatrudniania polskich robotników. Do obowiązków wnioskodawcy

należało wkładanie - przy pomocy specjalnego przyrządu - do paleniska pieca ogrzewanego gazem, materiału ze stali o wadze 15-20 kg, celem rozgrzania go do białości, do temperatury 1.200°C, a następnie po rozgrzaniu, po upływie godziny, wyciągnięcie materiału z pieca i przetransportowanie go wózkiem na odpowiednią matrycę - prasę hydrauliczną na wysokość 1 m, celem dalszej obróbki.

Natomiast od 1 kwietnia 1981 r. do 17 września 1985 r. wnioskodawca, również stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, był zatrudniony w Gminnej Spółdzielni „S.” w F. (obecnie Spółdzielnia Rolniczo - Handlowa w F.), na stanowisku montera instalacji sanitarnych i grzewczych.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołania wnioskodawcy zasługują na uwzględnienie.

Zasady ustalania kapitału początkowego zostały określone w art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.; dalej jako ustawa o emeryturach i rentach z FUS). Zgodnie z art. 174 ust. 2 tej ustawy, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: okresy składkowe, o których mowa w art. 6; okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5; okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2. Jednymi z okresów składkowych, wymienionych w art. 6 ustawy, które bez żadnych wyjątków uwzględnia się przy ustalaniu kapitału początkowego, są przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia obywateli polskich za granicą - w organizacjach międzynarodowych, zagranicznych instytucjach i w zakładach, do których zostali skierowani w ramach współpracy międzynarodowej lub w których byli zatrudnieni za zgodą właściwych władz polskich (art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c). Regulacja prawna dotycząca kapitału początkowego nakazuje zatem uwzględniać zatrudnienie za granicą na zasadach określonych w art. 6 tej ustawy.

Odwołujący się w spornym okresie był zatrudniony w zagranicznym zakładzie, do którego został skierowany w ramach współpracy międzynarodowej. W tych okolicznościach okres jego zatrudnienia w Czechosłowackiej Republice Socjalistycznej od 23 września 1975 r. do 27 października 1978 r. podlega

uwzględnieniu przy ustalaniu wartości kapitału początkowego. Na poparcie swojego stanowiska Sąd pierwszej instancji przytoczył pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 czerwca 2006 r., I UK 356/05 (OSNP 2007 nr 13-14, poz. 202), gdzie wskazano, że okres zatrudnienia w Czechosłowacji na podstawie skierowania do pracy w oparciu o umowę z dnia 17 lipca 1972 r. zawartą pomiędzy Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej o współpracy w zakresie zatrudnienia obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w uspołecznionych przedsiębiorstwach gospodarczych Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej podlega uwzględnieniu przy ustalaniu kapitału początkowego (art. 174 ust. 2 w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

W.P. na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał też ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Praca wnioskodawcy wykonywana na stanowisku pomocnika kowala jest wymieniona w wykazie A, dziale III, poz. 14 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. (obsługa pieców grzewczych) oraz w dziale III, poz. 14, pkt 12 zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. MHiPM Nr 1-3, poz. 1) (operator urządzeń za i wyładowczych pieców grzewczych). Praca wnioskodawcy od 23 września 1975 r. do 27 października 1978 r. w hucie żelaza przy obsłudze pieców grzewczych odbywała się w branży hutniczej. Po doliczeniu tego okresu (3 lata, 1 miesiąc i 5 dni) do już uznanego przez organ rentowy stażu (12 lat, 1 miesiąc i 7 dni), wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. posiada ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Przy spełnieniu przez odwołującego się pozostałych (niespornych) przesłanek koniecznych dla przyznania emerytury, przysługuje mu prawo do tego świadczenia od dnia 27 lipca 2016 r., tj. od dnia spełnienia wszystkich warunków.

Natomiast praca wnioskodawcy w Gminnej Spółdzielni „S.” w F. od 1 kwietnia 1981 r. do 17 września 1985 r. nie była wykonywana w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, dlatego okres tej pracy nie

wpływa na ogólny staż zatrudnienia odwołującego się w szczególnych warunkach, uwzględniany przy ustalaniu prawa do emerytury.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 22 marca 2018 r. oddalił apelację organu rentowego od orzeczenia pierwszoinstancyjnego i zasądził od tego organu na rzecz ubezpieczonego kwotę 240 zł tytułem zawrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny oparł się na ustaleniach faktycznych, jak i rozważaniach prawnych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji. Wskazał, że zarzuty organu rentowego sprowadzają się w istocie do zakwestionowania możliwości uwzględnienia przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 23 września 1975 r. do 27 października 1978 r. w Czechosłowackiej Republice Socjalistycznej w zakładach P., w hucie żelaza, na stanowisku pomocnika kowala. Powołany przez organ rentowy art. 174 ust. 1 i ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ustanawia zasady ustalania kapitału początkowego, wedle których do ustalenia kapitału przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6 - art. 174 ust. 2 pkt 1 ustawy. Z treści art. 6 ust. 2 pkt 1 „c” wynika, że za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy - za które została opłaconą składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne - zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia obywateli polskich za granicą w zakładach, do których zostali skierowani w ramach współpracy międzynarodowej lub w których byli zatrudnieni za zgodą właściwych władz polskich. Bez wątplenia wnioskodawca był zatrudniony w Czechosłowacji w ramach współpracy międzynarodowej, zatem ten okres zatrudnienia podlega uwzględnieniu przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy nie naruszył też przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE L 2004.166.1), określającego zasady przyznawania świadczeń w związku z zatrudnieniem na terenie państwa członkowskiego przez okres krótszy i dłuższy niż rok. Sprawa nie dotyczy przyznania świadczenia, ale ustalenia wysokości

kapitału początkowego, zatem przepisy rozporządzenia w ogóle nie znajdują zastosowania w niniejszym przypadku. Sprawy dotyczące ustalenia kapitału początkowego nie są objęte zakresem regulacji rozporządzenia dotyczącego koordynacji systemów zabezpieczenia. Kapitał nie jest świadczeniem emerytalnym, aczkolwiek wchodzi w skład emerytury, zatem do jego ustalenia znajduje zastosowanie wyłącznie ustawodawstwo polskie.

Co do nabycia prawa do emerytury na przyszłość, z uwzględnieniem kapitału początkowego, decydujące znaczenie będzie miała wola wnioskodawcy – to, czy zechce pobierać równolegle świadczenie z systemu czeskiego, czy wyłącznie z systemu polskiego. Dopiero wtedy, gdyby wnioskodawca wyraził wolę pobierania emerytury z systemu czeskiego, organ rentowy odpowiednio zmodyfikuje decyzję kapitałową. Zawarte w apelacji rozważania dotyczące przyznania świadczenia emerytalnego są zatem przedwczesne, a zarzuty naruszenia art. 8 i 9 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jawią się jako bezzasadne.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości skargą kasacyjną organ rentowy. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego:

1/ art. 1 ust. 2 umowy pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czechosłowacką o ubezpieczeniu społecznym, podpisanej w Warszawie dnia 5 kwietnia 1948 r. (Dz.U. z 1949 r. Nr 6, poz. 34) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c) i art. 174 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez nie zastosowanie tej umowy, czego konsekwencją jest błędna kwalifikacja prawna, że ubezpieczony Waldemar Pełczyński w okresie od 23 września 1975 r. do 27 października 1978 r., w czasie zatrudnienia w ówczesnej Czechosłowacji, podlegał ustawodawstwu polskiemu i okres ten, jako polski okres składkowy, podlega uwzględnieniu przy ustalaniu kapitału początkowego, podczas gdy art. 1 ust. 2 umowy polsko-czechosłowackiej z 1948 r. wyraźnie przewidywał, że polscy obywatele, którzy wykonują pracę na terytorium Czechosłowacji, polegają systemowi zabezpieczenia społecznego państwa miejsca pracy (zgodnie międzynarodową koordynacyjną zasadą podlegania ustawodawstwu i opłacania składek na ubezpieczenie społeczne tylko w jednym państwie, zgodnie z zasadą *lex loci laboris*), a zatem ubezpieczony w powyżej wskazanym okresie podlegał czeskiemu ustawodawstwu i okres nie jest polskim okresem ubezpieczenia;

2/ art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uwzględnieniu jednego i tego samego okresu składkowego z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego do kapitału początkowego, na podstawie którego to kapitału - po jego zwaloryzowaniu - ZUS obliczył wysokość emerytury według zreformowanych zasad opartych na systemie zdefiniowanej składki na ubezpieczenie emerytalne, o której mowa w art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, podczas gdy okres od 23 września 1975 r. do 27 października 1978 r. potwierdziła w całości czeska instytucja ubezpieczeniowa, jako okres ubezpieczenia czeskiego, co implikuje tym, że w oparciu o powyższy okres ubezpieczony będzie mógł w przyszłości nabyć prawo do czeskiego świadczenia o charakterze rentowym, a w konsekwencji naruszona została ustanowiona w art. 10 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 zasada niekumulacji świadczeń z tytułu jednego i tego samego okresu ubezpieczenia (zasada niewypłacania świadczeń za jeden i ten sam okres);

3/ art. 8 ust. 1 i art. 51 ust. 3 w związku z art. 57 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w związku z art. 91 tego rozporządzenia wspólnotowego i art. 96 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, przez nie zastosowanie tych przepisów w sytuacji, gdy czeska instytucja ubezpieczeniowa potwierdziła okres ubezpieczenia czeskiego, który jest dłuższy niż rok (12 miesięcy), natomiast do ustalenia nieprawidłowej wartości kapitału początkowego przez Sąd pierwszej instancji - w punkcie I. wyroku Sądu Okręgowego w Z. z 16 czerwca 2017 r. - doszło mimo nabycia przez W. P. z dniem 27 lipca 2016 r. prawa do emerytury według zreformowanych zasad opartych na systemie zdefiniowanej składki na ubezpieczenie emerytalne, której jednym z elementów do obliczenia jej podstawy jest zwaloryzowany kapitał początkowy;

4/ art. 9 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c) ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez uwzględnienie w stażu z tytułu okresów składkowych i nieskładkowych przyjętych do ustalenia wartości kapitału początkowego okresu ubezpieczenia za granicą - w byłej Czechosłowacji, mimo że okresu tego nie będzie

można uwzględnić, jeżeli z jego tytułu w przyszłości będzie wypłacane świadczenie z instytucji zagranicznej inne niż renta z ubezpieczenia dodatkowego, bo z ubezpieczenia podstawowego (rentowego);

5/ art. 174 ust. 2 w związku z ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez uwzględnienie do ustalenia wartości kapitału początkowego dłuższego niż rok (12 miesięcy) okresu ubezpieczenia czeskiego w sytuacji, gdy za okres ten stosowne świadczenie rentowe wypłacać będzie czeska instytucja ubezpieczeniowa, jeżeli ubezpieczony spełni warunki uprawniające przewidziane przepisami wewnętrznymi Republiki Czeskiej, a ubezpieczony - na mocy punktu I. wyroku Sądu Okręgowego w Z. z 16 czerwca 2017 r. - z dniem 27 lipca 2016 r. nabył prawo do emerytury, przy czym wysokość tej emerytury obliczono zgodnie z art. 26 tej ustawy, czyli jest to świadczenie stanowiące równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę, zaś jednym z elementów podstawy wymiaru emerytury jest zwaloryzowany kapitał początkowy, czego skutkiem jest zawyżenie kwoty emerytury będące rezultatem obliczenia wartości kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu ubezpieczenia czeskiego, za które stosowne składki wpłynęły do tamtejszego systemu ubezpieczenia rentowego, z tytułu czego czeska instytucja ubezpieczeniowa z momentem spełnienia przez ubezpieczonego stosownych warunków uprawniających - określonych w ustawodawstwie Republiki Czeskiej - przyzna świadczenie o charakterze rentowym z ubezpieczenia podstawowego i podejmie wypłatę czeskiej renty starczej, która nie jest świadczeniem z ubezpieczenia dodatkowego. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy, przez oddalenie odwołania W.P. od decyzji ZUS Oddziału w N. z 25 listopada 2016 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego, oraz o zasądzenie od odwołującego się na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem określonych, ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...) oraz zasądzenie na rzecz skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej organ rentowy wskazał, że Sąd Apelacyjny błędnie zastosował w zakresie zabezpieczenia społecznego postanowienia polsko-czechosłowackiej umowy z 22 stycznia 1964 r., zamiast zastosować w tym zakresie postanowienia umowy o ubezpieczeniu społecznym z roku 1948. Sąd Apelacyjny zastosował zatem polsko-czechosłowacką umowę z roku 1964 r. do okresu zatrudnienia w byłej Czechosłowacji, który to okres pracy nie mógł być objęty tą umową, ponieważ umowa ta w tym okresie już nie obowiązywała. Skarżący podniósł również, że Sąd Apelacyjny w ogóle nie rozważał kwestii zastosowania wspólnotowych przepisów regulujących koordynację systemów zabezpieczenia społecznego, mimo że było to uzasadnione faktem potwierdzenia przez czeską instytucję ubezpieczeniową okresu pracy w byłej Czechosłowacji, jako ubezpieczenia czeskiego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołujący się wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, a z urzędu bierze pod rozwagę tylko nieważność postępowania. W myśl art. 398³ § 1 k.p.c., skarga kasacyjna może być oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie (pkt 1) oraz na podstawie naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienia te mogły mieć wpływ na wynik sprawy (pkt 2). Zgodnie z utrwalonym w judykaturze poglądem, pod pojęciem podstawy skargi kasacyjnej rozumie się zaś konkretne przepisy prawa, które zostały w niej wskazane z jednoczesnym stwierdzeniem, że wydanie wyroku nastąpiło z ich obrazą. W razie oparcia skargi kasacyjnej na podstawie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. konieczne jest, aby - poza naruszeniem przepisów proceduralnych - skarżący wykazał, że konsekwencje wadliwości postępowania były tego rodzaju, że

kształtowały lub współkształtowały treść zaskarżonego orzeczenia. W świetle art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

W rozpoznawanej sprawie skarżący oparł skargę kasacyjną wyłącznie na podstawie naruszenia prawa materialnego, zatem ocenę zasadność zarzutów podniesionych w ramach tej podstawy kasacyjnej Sąd Najwyższy odnosi do poczynionych i wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń Sądu drugiej instancji stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku. Samo zaskarżone rozstrzygnięcie dotyczy zaś trafności decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N. z dnia 25 listopada 2016 r., ustalającej W.P. wysokość kapitału początkowego z pominięciem okresu zatrudnienia ubezpieczonego w Czechosłowackiej Republice Ludowej od 23 września 1975 r. do 27 października 1978 r.

Co do samego przedmiotu zaskarżenia godzi się przypomnieć, że przepis art. 476 § 2 i 3 k.p.c. wyjaśnia ustawowe pojęcie spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, stanowiąc w § 2 pkt 1, że należą do nich między innymi sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych dotyczących ubezpieczeń społecznych, a więc także kwestii realizacji zobowiązań składkowych na te ubezpieczenia. Wprawdzie odwołanie od decyzji organu rentowego jest w postępowaniu procesowym odpowiednikiem pozwu, jednak ma ono swoją specyfikę. Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych poprzedza wszakże decyzja organu rentowego wydana w trybie administracyjnym, dotycząca indywidualnych spraw wskazanych przykładowo w art. 83 ust. 1 pkt 1-5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Decyzja ta wyraża stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jako strony postępowania administracyjnego, które może być zakwestionowane w drodze odwołania (art. 83 ust. 2 ustawy systemowej w związku z art. 476 § 2 i 477⁹ k.p.c.). Zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w tych sprawach wyznaczony jest zatem w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego determinowanego zakresem odwołania od tejże decyzji (wyroki Sądu Najwyższego

z dnia 6 września 2000 r., II UKN 685/99, OSNAPiUS 2002 nr 5, poz. 121 i z dnia 1 września 2010 r., III UK 15/10, LEX nr 667499 oraz postanowienia z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601 i z dnia 13 października 2009 r., II UK 234/08, LEX nr 553692). Treść decyzji wyznacza więc zakres i przedmiot rozpoznania sądowego, w którym sąd rozstrzyga o zasadności odwołania w granicach przedmiotu zaskarżonej decyzji. Sąd nie działa w zastępstwie organu rentowego i choć samodzielnie oraz we własnym zakresie rozstrzyga wszelkie kwestie objęte treścią zaskarżonej decyzji, to jego rozstrzygnięcie odnosi się do tejże decyzji (art. 477 § 2, art. 477¹⁴ § 2 i art. 477^{14a} k.p.c.). Oznacza to, że także w niniejszej sprawie kognicja Sądu Najwyższego nie może wykraczać poza treść decyzji organu rentowego oraz odwołania od niej, a zatem niedopuszczalne byłoby rozważanie kwestii nie dotyczących będącego przedmiotem sporu wyliczenia kapitału początkowego W.P..

W kwestii spornego kapitału początkowego warto zauważyć, że instytucja ta, wprowadzona ustawą o emeryturach i rentach z FUS, jest elementem wymiaru emerytury w systemie zdefiniowanej składki, w którym podstawę wyliczenia świadczenia dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. stanowi kwota równa sumie składek wpłaconych na ubezpieczenie emerytalne na indywidualnym koncie ubezpieczonego dopiero od 1 stycznia 1999 r. Wcześniejszy okres zatrudnienia (ubezpieczenia) zostaje uwzględniony w wysokości emerytury właśnie w postaci tzw. kapitału początkowego. Jednym z założeń reformy emerytalnej, rozpoczętej w 1999 r., było bowiem powiązanie wysokości emerytury z wartością wpłaconych składek. Dla osób nabywających uprawnienia w okresach poprzedzających reformę przewidziano odpowiednik wkładu wniesionego przez ubezpieczonego do systemu emerytalnego przed 1999 r., czyli kapitał początkowy.

W myśl art. 173 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem 1 stycznia 1999 r. opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień 1 stycznia 1999 r. Jest ona ewidencjonowana na koncie ubezpieczonego. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed 1999 r. okresy składkowe oraz okresy nieskładkowe, wymienione w art. 174 ust. 2 ustawy o

emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z tym przepisem, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: 1) okresy składowe, o których mowa w art. 6; 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5; 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2. Uwzględniona długość okresów ma wpływ na kwotę kapitału początkowego, gdyż ustala się go na zasadach określonych w art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, czyli właściwych dla emerytury w systemie zdefiniowanego świadczenia, której wymiar zależy od tzw. części socjalnej, długości osiągniętych okresów oraz wysokości podstawy wymiaru emerytury.

Pośród okresów składowych wskazanych w art. 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, które bez żadnych wyjątków uwzględnia się przy ustalaniu kapitału początkowego, wymienione zostały okresy zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia obywateli polskich za granicą - w organizacjach międzynarodowych, zagranicznych instytucjach i w zakładach, do których zostali skierowani w ramach współpracy międzynarodowej lub w których byli zatrudnieni za zgodą właściwych władz polskich.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 sierpnia 2007 r., II UK 17/07 (LEX nr 1001291), w art. 6 stosowanym w związku z art. 174 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jako okresy pracy za granicą uwzględniane w wyliczeniu kapitału początkowego wymienione zostały dwa różne okresy: okresy pracy w organizacjach międzynarodowych, zagranicznych instytucjach i w zakładach, do których zostali skierowani w ramach współpracy międzynarodowej lub w których obywatele polscy byli zatrudnieni za zgodą właściwych władz polskich, nie wymaganej w stosunku do pracowników, którzy wyjechali za granicę przed dniem 9 maja 1945 r. (lit. c) oraz okresy pracy u innych pracodawców zagranicznych, pod warunkiem opłacenia w okresie pracy za granicą składek na ubezpieczenie społeczne w Polsce (lit. d). Obydwa te okresy charakteryzują się tym, że mimo wykonywania zatrudnienia w innym państwie, praca ma takie samo znaczenie dla polskiej instytucji ubezpieczeniowej, jakby była wykonywana w Polsce, z tym elementem różniącym, że w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c kwestię opłacania składek na ubezpieczenie w którymkolwiek z państw pomija się, natomiast w art. 6

ust. 2 pkt 1 lit. d. istnienie wpływów do polskiej instytucji ubezpieczeniowej wypukła. Rozróżnienie to wynika z zaopatrzeniowego charakteru ubezpieczenia społecznego przed reformą, w którym prawo do świadczeń nie było bezwzględnie warunkowane opłaceniem składek, a istotne znaczenie miało wykonywanie zatrudnienia. Świadczenia przysługiwały z tytułu pracy, dlatego też, jeżeli umowy międzynarodowe przewidywały transfer i pracę obywateli polskich na rzecz zagranicznych pracodawców, to praca świadczona w ramach tych umów była traktowana na równi z zatrudnieniem w Polsce i uwzględniana na tych samych zasadach, jak to zatrudnienie. Stąd praca obywateli polskich za granicą, objęta takimi umowami, uwzględniana jest przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń, także przez wyliczenie kapitału początkowego bez względu na opłacanie składek na ubezpieczenie. Opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne w Polsce, nie dotyczyło więc pracowników wysyłanych do pracy za granicą, lecz tylko zatrudnienia, które obywatele polscy podejmowali w drodze bezpośrednich uzgodnień i umów zawieranych z pracodawcami zagranicznymi (art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy). Składki z tego tytułu mogły być dobrowolnie wnoszone do polskiej instytucji ubezpieczeniowej dopiero na podstawie art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz.U. Nr 75, poz. 446 ze zm.) w związku z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 17 grudnia 1991 r. w sprawie trybu dokonywania wpłat na Fundusz Pracy z tytułu zatrudnienia za granicą u pracodawców zagranicznych oraz trybu uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne (Dz.U. Nr 122, poz. 542).

W rozpoznawanej sprawie bezspornym jest fakt zatrudnienia W.P. w Czechosłowackiej Republice Ludowej od 23 września 1975 r. do 27 października 1978 r. w ramach stosunku pracy w zakładach P., w hucie żelaza, na stanowisku pomocnika kowala. Z ustaleń poczynionych przed Sądem Apelacyjnym wynika, że tę pracę ubezpieczony wykonywał na podstawie skierowania opartego na postanowieniach umowy z dnia 22 stycznia 1964 r. między Komitetem Pracy i Płacy PRL a Państwową Komisją Planowania CSRS w sprawie zatrudniania polskich robotników. Ma racje skarżący zauważając, że w spornym okresie zatrudnienia odwołującego się za granicą obowiązywała umowa między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej z

dnia 17 lipca 1972 r. o współpracy w zakresie zatrudnienia obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w uspołecznionych przedsiębiorstwach gospodarczych Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej, która weszła w życie z dniem 29 maja 1973 r. i zawarta była na okres pięciu lat. Prawdą jest, że art. 5 tej umowy odsyłał w kwestiach ubezpieczenia społecznego zatrudnionych osób do umowy między Rzecząpospolitą Polską i Republiką Czechosłowacką o ubezpieczeniu społecznym, podpisanej w W. dnia 5 kwietnia 1948 r. (Dz.U. z 1949 r. Nr 6, poz. 34). Ta ostatnie umowa w art. 1 i 2 gwarantowała obywatelom każdego z państw – stron równe traktowanie w prawie do ubezpieczenia społecznego oraz ustanawiała właściwość prawa ubezpieczenia społecznego państwa wykonywania zatrudnienia, a w art. 14 przewidywała obowiązek uwzględniania okresów zatrudnienia w jednym państwie do okresu stażowego w drugim państwie przy ustalaniu uprawnień emerytalnych. Niezależnie jednak od tego, czy skierowanie W.P. do pracy w Czechosłowackiej Republice Ludowej nastąpiło z mocy postanowień umowy międzypaństwowej z dnia 22 stycznia 1964 r. czy umowy z dnia 17 lipca 1972 r., sporny okres zatrudnienia podlega zaliczeniu do stażu uwzględnianego w ustalaniu wysokości kapitału początkowego odwołującego się. W kontekście regulacji art. 174 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy o emeryturach i rentach z FUS, istotny jest bowiem fakt wykonywania pracy za granicą w zakładzie, do którego ubezpieczony został skierowany w ramach współpracy międzynarodowej. To właśnie na gruncie postanowień wspomnianych umów polsko - czechosłowackich Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 22 czerwca 2006 r., I UK 356/05, OSNP 2007 nr 13 – 14, poz. 202) oraz z dnia 2 września 2009 r., II UK 30/09 (OSNP 2011 nr 9 – 10, poz. 128) stwierdził, że okres zatrudnienia w Czechosłowacji na podstawie skierowania do pracy w oparciu o umowę z dnia 17 lipca 1972 r. zawartą pomiędzy Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej o współpracy w zakresie zatrudnienia obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w uspołecznionych przedsiębiorstwach gospodarczych Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej podlega uwzględnieniu przy ustalaniu kapitału początkowego (art. 174 ust. 2 w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Nie ma też racji skarżący zarzucając Sądowi Apelacyjnemu naruszenie przepisów prawa unijnego, tj. art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE L 2004.166.1) oraz art. 8 ust. 1 i art. 51 ust. 3 w związku z art. 57 w związku z art. 91 tego rozporządzenia wspólnotowego i art. 96 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004.

Prawdą jest, że po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej nasze państwo zostało objęte koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego, regulowaną dawniej rozporządzeniem Rady Europy (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we wspólnocie (Dz.U.UE L z dnia 5 lipca 1971 r.), a od 1 maja 2010 r. wspomnianym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. W większości państw europejskich długość okresów podlegania ubezpieczeniu wciąż ma wpływ na prawo do świadczeń i ich wysokość. Dlatego koordynacja opiera się między innymi na zasadzie sumowania okresów: okresy podlegania ubezpieczeniom społecznym innych państw członkowskich UE, Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Szwajcarii powinny być uwzględniane w celu obliczenia wysokości emerytury. Dla osób z okresami pracy za granicą przewidziano dwie różne procedury obliczania wysokości świadczeń w zależności od tego, czy warunki uprawnienia do świadczeń zostały spełnione wyłącznie na podstawie prawa krajowego (świadczenie niezależne), czy też nie (świadczenie proporcjonalne). W pierwszym przypadku wysokość emerytury oblicza się zgodnie z prawem krajowym, ale następnie porównuje z wysokością świadczenia proporcjonalnego, które mogłaby uzyskać dana osoba. Zainteresowany jest uprawniony do wyższej z kwot tych świadczeń. Świadczenie proporcjonalne wylicza się przez ustalenie teoretycznej kwoty świadczenia, a następnie kwoty rzeczywistej. Teoretyczna kwota świadczenia jest równa świadczeniu, o które zainteresowany mógłby się ubiegać, gdyby wszystkie

okresy ubezpieczenia i/lub zamieszkania, ukończone z uwzględnieniem ustawodawstw pozostałych państw, zostały ukończone na podstawie ustawodawstwa, które jest stosowane w dniu przyznania świadczenia. Następnie instytucja właściwa ustala rzeczywistą kwotę świadczenia proporcjonalnego. Uwzględnia proporcję długości okresów ubezpieczenia, ukończonych w danym państwie, do całkowitej długości okresów ubezpieczenia, ukończonych przed realizacją ryzyka na podstawie ustawodawstw wszystkich zainteresowanych państw. Stosuje ją do kwoty teoretycznej. Tak otrzymaną kwotę rzeczywistą należy porównać z ewentualnym świadczeniem niezależnym, a zainteresowanemu w danym państwie należy się wyższe ze świadczeń: albo niezależne, albo proporcjonalne. Odpowiednio art. 46 ust. 2 i art. 48 ust. 2 rozporządzenia nr 1408/71, a obecnie art. 52 ust. 1 lit. b i art. 57 ust. 2 rozporządzenia nr 883/2004 nakazują przeprowadzać obliczenia tak, jak gdyby wszystkie okresy ukończone z uwzględnieniem ustawodawstw pozostałych państw członkowskich zostały ukończone na podstawie ustawodawstwa, które jest stosowane w dniu przyznania świadczenia.

Jedną z podstawowych zasad koordynacji jest, że przy obliczaniu świadczenia proporcjonalnego dany kraj wypłaca emeryturę za okres w nim przepracowany, ale z uwzględnieniem – przy wyliczeniu kwoty teoretycznej – okresów pracy w innym państwie. Pozwala to oddać rzeczywisty przebieg kariery zawodowej danej osoby; uwzględnić, że przed osiągnięciem wieku emerytalnego tak naprawdę przepracowała większą liczbę lat, niż to wynikałoby z ubezpieczenia w danym państwie. Założeniem jest także, że dany okres jest jednocześnie wykorzystywany do obliczenia kwoty teoretycznej i rzeczywistej, ale każda instytucja wypłaca tylko kwotę rzeczywistą, mimo wyliczenia jej, pośrednio, na podstawie okresów osiągniętych w innych państwach. W tym sensie każde państwo odpowiada za okres w nim osiągnięty. Jeżeli okresy w danym państwie są krótsze niż 1 rok – wyjątkowo – dane państwo nie przeprowadza obliczeń i nie wypłaca emerytury, ale pozostałe państwa biorą ten okres pod uwagę przy wyliczaniu swojej kwoty teoretycznej. Następnie obliczają swoją kwotę rzeczywistą – na podstawie okresów osiągniętych z wykorzystaniem własnego ustawodawstwa. Dzięki temu

zabiegowi okresy krótsze niż 1 rok „są rozkładane” w kosztach instytucji przyznających świadczenia (tych, gdzie dana osoba pracowała dłużej niż 1 rok).

Niniejszy spor nie dotyczy jednak prawa do emerytury i jej wysokości, ale kapitału początkowego. We wspomnianym wyroku z dnia 2 września 2009 r., II UK 30/09 (OSNP 2011 nr 9 – 10, poz. 128) Sąd Najwyższy stwierdził zaś, że sprawy o ustalenie kapitału początkowego nie są objęte zakresem regulacji rozporządzenia Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. UE Polskie wydanie specjalne Tom 01, Rozdział 05, s. 35 ze zm.). Motywując swoje stanowisko Sąd Najwyższy wskazał, że powołane rozporządzenie w zakresie uwzględniania okresów ubezpieczenia w art. 45 odnosi się do sytuacji, w której konieczne jest uwzględnianie okresów ubezpieczenia lub zamieszkania ukończonych z uwzględnieniem ustawodawstwa, któremu podlegał pracownik najemny lub osoba prowadząca działalność na własny rachunek w celu nabycia, zachowania lub odzyskania prawa do świadczeń. Przedmiotowy zakres regulacji dotyczy zatem przypadków, w których ustawodawstwo jednego państwa uzależnia nabycie prawa do emerytury od posiadania stażu (okresów ubezpieczenia, zatrudnienia). Wówczas jeżeli ubezpieczony nie spełnił warunku stażu według ustawodawstwa właściwego, to może domagać się uwzględnienia stażu pracy za granicą (jego doliczenia), tak aby warunek stażu został spełniony. Z kolei art. 48 rozporządzenia reguluje kwestie związane z zasadami stosowania jego art. 46 ust. 2, a zatem obliczania świadczenia emerytalnego wówczas, gdy znajduje zastosowanie art. 45 - tj. gdy warunek stażu można byłoby uznać za spełniony dopiero po uwzględnieniu stażu zagranicznego. Przepisy te dotyczą zatem nabywania, zachowania lub odzyskania prawa do świadczenia, jak również zasad ustalania jego wysokości w sytuacji, w której uwzględniono okres stażowy zagraniczny w celu ustalenia nabycia, zachowania lub odzyskania prawa. W tym świetle można sformułować stanowisko, że sprawy o ustalenie kapitału początkowego nie są objęte zakresem regulacji rozporządzenia 1408/71, a ich związek z rozporządzeniem ma charakter wyłącznie pośredni, ponieważ wysokość kapitału początkowego wywiera wpływ na ustalenie

wysokości świadczenia emerytalnego na podstawie art. 25 ustawy emerytalnej. W tym sensie ustalenie kapitału początkowego wpływa przesądzająco na późniejsze ustalenie prawa do świadczenia i jego wysokości. Tak więc do ustalania kapitału początkowego nie mają zastosowania przepisy rozporządzenia 1408/71, nie jest on (kapitał) bowiem świadczeniem emerytalnym, stanowiąc jedynie część wysokości tzw. nowej emerytury. Stąd też na etapie jego ustalania brak podstaw do stosowania przepisów rozporządzenia 1408/71, gdyż jego art. 45 i nast. obejmują zakresem regulacji kwestie ustalania wysokości świadczeń emerytalnych. Sąd Najwyższy dodał jednak, że inną kwestią będzie w przyszłości ustalenie wysokości świadczenia, w przypadku którego zastosowanie znajdą przepisy rozporządzenia 1408/71. Jeżeli wnioskodawca zdecyduje się na pobieranie świadczenia z dwóch systemów, to okresy ubezpieczenia za granicą zostaną odpowiednio wyłączone przy obliczaniu świadczenia krajowego (tutaj polskiego). Do podobnych rezultatów prowadzi wykładnia art. 8 ustawy emerytalnej oraz art. 5 umowy z dnia 17 lipca 1972 r. związku z art. 14 ust. 1-3 umowy z dnia 5 kwietnia 1948 r. zawartej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską z Republiką Czechosłowacką o ubezpieczeniu społecznym. Zgodnie z pierwszym z powoływanych przepisów przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia za granicą, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe. Z kolei art. 14 ust. 1-3 umowy z 1948 r. nie pozostawia wątpliwości, że w przypadku, gdy uzyskano w jednym z Państw co najmniej 6 miesięcy policzalnych okresów składkowych względnie zatrudnienia (26 tygodni składkowych względnie zatrudnienia), należy wypłacać świadczenie z obu krajów, na zasadach wskazanych w art. 14 ust. 1 i 2. W konsekwencji tego, przy ustalaniu w przyszłości prawa do świadczenia emerytalnego, jak i jego wysokości, w sytuacji, w której wnioskodawca zechce pobierać emeryturę częściową również z tytułu zatrudnienia w Czechosłowacji, konieczne będzie uwzględnienie przepisów rozporządzenia 1408/71. Mimo więc istnienia decyzji ustalającej określoną wysokość kapitału początkowego, będzie ona ulegała odpowiedniej zmianie w momencie ustalania prawa do emerytury, jeżeli wnioskodawca wyrazi wolę pobierania równolegle świadczenia z systemu czeskiego.

Powyższy pogląd został podzielony w kolejnych orzeczeniach Sądu Najwyższego (wyroki z dnia 24 czerwca 2015 r., II UK 278/14, OSNP 2017 nr 5, poz. 58; z dnia 15 listopada 2016 r., II UK 383/15, LEX nr 2178678; z dnia 9 lutego 2017 r., II UK 705/15, LEX nr 2238709).

Konkludując, należy podkreślić, że chociaż kapitał początkowy jest elementem składowym w wyliczeniu wysokości emerytury, to niniejszy spór nie dotyczy prawa do emerytury lub jej wysokości, lecz tylko tego składnika świadczenia. Wypada zgodzić się z tezą Sądu drugiej instancji, że w razie ubiegania się ubezpieczonego o emeryturę z czeskiego systemu ubezpieczenia i przyznania mu takiego świadczenia, wyliczony obecnie kapitał początkowy będzie podlegał przeliczeniu z uwzględnieniem powołanych przepisów koordynacyjnych. Jednak na obecnym etapie postępowania brak jest jakichkolwiek informacji o podjęciu przez odwołującego się starań o świadczenie emerytalne z systemu ubezpieczeń społecznych innego niż polski.

Nie podzielając zarzutów i wniosków kasacyjnych, Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹⁴ oraz art. 108 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

as